

På rundtur i Ski

Sprengstoffabrikken

En lokalhistorisk vandring på Drømtorp
med Einar Bjørnsrud fra Ski Historielag som omviser.

Tullepikene

Forsidefoto: Fototr.: 0213-005-0005 Fotograf: ukjent.

Nordre Follo
kommune

BIBLIOTEKET

Et hefte fra Nordre Follo lokalhistoriske
arkiv/Nordre Follo bibliotek.

nfbib.no

**Ski
Historie-
lag**

ski-historielag.no

Hefтет er lagd av Dagfinn W. Jakobsen
Nordre Follo lokalhistoriske arkiv/
Nordre Follo bibliotek

Kilde, foto:
Ski Historielag og Nordre Follo bibliotek

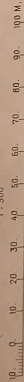
Fabrikkhistorien i korte trekk

- 1916: Knud W. Nielsen kjøper Drømtorp.
- Vinteren 1917: Byggingen av fabrikken starter. Den får navnet A/S De Norske Aerolit og Fænghætfabriker. De produserer et sprengstoff som blir kalt Aerolitt.
- 20. september 1917: Første produksjonsdag.
- 15. mai 1918: Den første ulykken. Tre arbeidere omkommer.
- 23. oktober 1918: Ny ulykke. Tre arbeidere omkommer.
- 1919: Økonomiske vansker. Omorganisering. Nye eiere. Nytt navn: Grubernes Sprængstofffabriker A/S.
 - 1920-tallet: Tunge tider økonomisk. Går over til å produsere en type dynamitt som de kaller Lynit. Sviktende salg fører til periodevis nedstenging av driften.
 - 1930: Salget tar seg opp.
 - 1937: Fabrikken er gjeldfri.
- 1940-1945: Velfylte råstofflagre gjør at fabrikken kommer seg velberget gjennom krigsårene.
- 1950-tallet: Flere arbeidsoperasjoner blir overtatt av maskiner. Det blir også reist flere nye bygg.
 - 1961-1971: Fem ulykker. Ti døde.
- 1971: Fusjon med Norsk Sprængstofindustri A/S. Det nye selskapet får navnet Dyno Industrier A/S.
 - 1970-tallet: Økt fokus på sikkerhet. De mest risikofylte arbeidsoperasjonene blir fjernstyrte. På slutten av 1970-tallet endrer sprengstoffmarkedet seg drastisk noe som fører til mindre etterspørsel.
 - 1984: Fabrikken i Ski blir lagt ned.

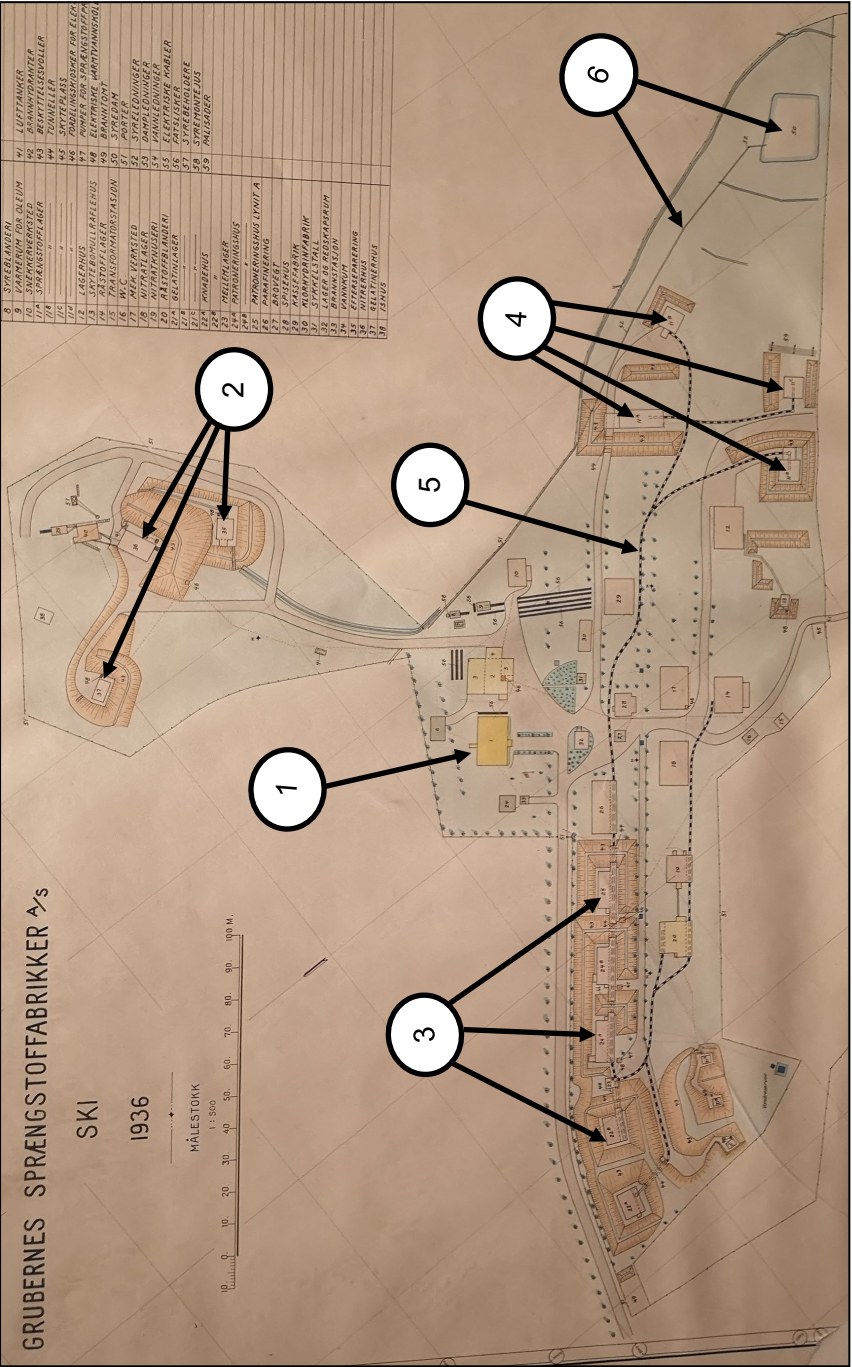
GRUBERNES SPRENGSTOFFFABRIK 1936

SKI
1936

MÅLESTOKK
1:500

8	SVÆRERHJUL	41	LUFTTANKER
9	KARREHJUL OG OLEUM	42	ÅSAMMENDRANTER
10	SVEAKEMERKESTED	43	REKVISSITTESEVOLLER
11	SPRANKESTOFFLAGER	44	REKVISSITTESEVOLLER
12	LAGEGRUND	45	SKYTTELKASSER
13	SKYTTELKASSER	46	KOMMUNIKATIONSSYSTEMER
14	SKYTTELKASSER	47	REKVISSITTESEVOLLER
15	SKYTTELKASSER	48	ELEKTRISE HÆRDTANNINGSKJØL
16	W.C.	49	STYREHJUL
17	W.C.	50	STYREHJUL
18	W.C.	51	PORTER
19	W.C.	52	W.C.
20	W.C.	53	OMKLEDDINGSKABINER
21	W.C.	54	OMKLEDDINGSKABINER
22	W.C.	55	OMKLEDDINGSKABINER
23	W.C.	56	OMKLEDDINGSKABINER
24	W.C.	57	STYREHJUL
25	W.C.	58	STYREHJUL
26	W.C.	59	ALLSBERG
27	W.C.		
28	W.C.		
29	W.C.		
30	W.C.		
31	W.C.		
32	W.C.		
33	W.C.		
34	W.C.		
35	W.C.		
36	W.C.		
37	W.C.		
38	W.C.		
39	W.C.		
40	W.C.		
41	W.C.		
42	W.C.		
43	W.C.		
44	W.C.		
45	W.C.		
46	W.C.		
47	W.C.		
48	W.C.		
49	W.C.		
50	W.C.		
51	W.C.		
52	W.C.		
53	W.C.		
54	W.C.		
55	W.C.		
56	W.C.		
57	W.C.		
58	W.C.		
59	W.C.		

Kart over sprengstoffabrikken, 1936.

En del viktige funksjoner er markert med nummer og piler.

1. Kontorbygning. Her var det også andre bygninger som ikke utgjorde sprengningsfare slik som fyrhus, kullager, smie, stall og snekerverksted.
2. I dette området var det voller rundt bygningene så her foregikk det risikofyllt arbeid. Lengst til venstre lå det et gelatinerhus, deretter nitrerhus og så et bygg for etterseparering.
3. Her var det også voller rundt. Her lå det flere knadehus og patrone-ringshus.
4. Her lå det flere sprengstofflagre med voller rundt.
5. Spor for intern transport i vogner.
6. Syreledninger og helt nederst til høyre ser vi syredammen.

**Fabrikkområdet,
ukjente år (begge bildene).**

Det hvite bygget er kontorbygningen

Fotonummer: 0213-005-0001 (over) og 0213-005-0017 (under). Fotograf: ukjent.

Bygg med voller rundt. Her foregikk
det risikofylt arbeid. Skogen rundt
skulle også beskytte omgivelsene.

Danskehusene, 1920-tallet.
Arbeiderboliger. Oppført i 1917-
1918 av danske K. W. Nilsen,
derav navnet. Husene lå ved
enden av Idrettsveien.
De ble revet midt på 1960-tallet.

Fotonummer: 0213-005-0004 (over) og 0213-005-0008 (under). Fotograf: ukjent.

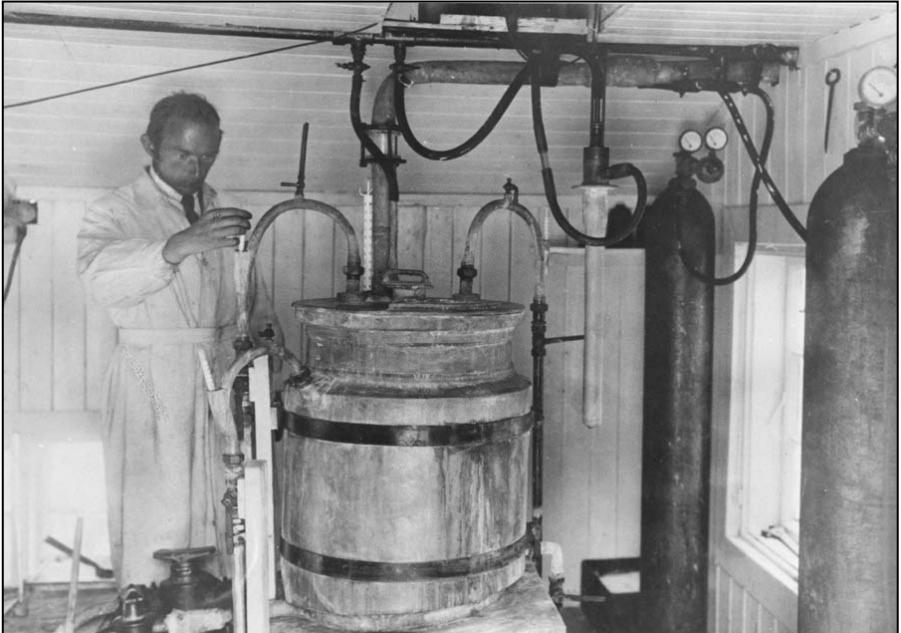

Ansatte, ca. 1926.

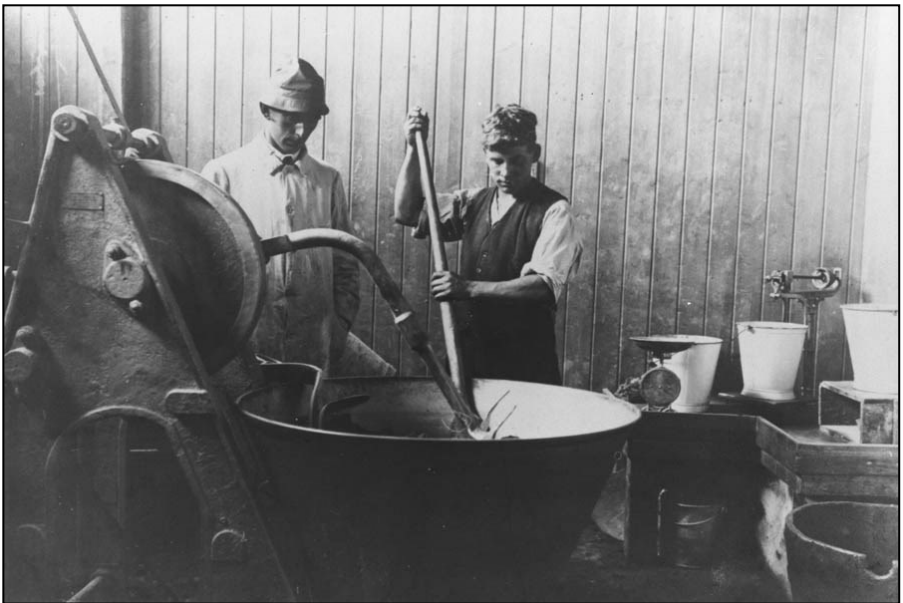
Produksjon av nitroglycerin

Fotonummer: 0213-005-0003 (over) og 0213-005-005-0011 (under).

Over: **Tapping av restsyre og vann.** Under: **Knading.**

Fotonummer: 0213-005-0011 (øverst) og 0213-005-0012 (nederst). Fotograf: ukjent.

**Intern transport i små
vogner på skinner**

Fotonummer: 0213-005-0013.

Fotograf: ukjent.

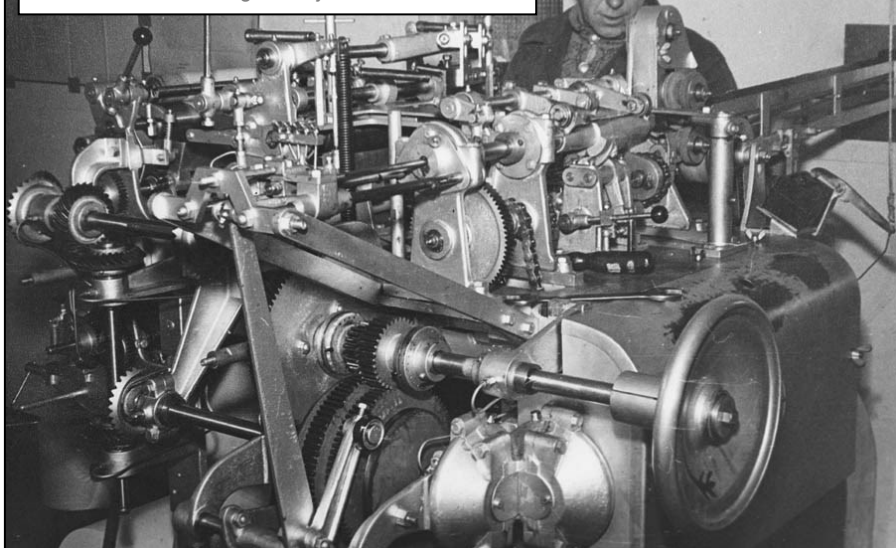
Pakking også kalt parafinering pga. papiret som ble brukt.

Fotonummer: 0213-005-0014. Fotograf: ukjent.

Automatisk hylseviklemaskin, 1952.

Fotonummer: 0213-005-0002.

Fotograf: ukjent.

Maling av nitrat og «impregnering» med TNT, 1960.

Fotonummer: 0213-005-0016. Fotograf: ukjent.

Grubernes direktør, T. Christophersen og lensmann Aamodt redegjorde for pressen i ettermiddag. Det er ennå for tidlig å si noe om årsaken, og lensmannen utelukker sabotasje eller kriminelle handlinger.

Ulykke, 1969.

Fotonummer: SKIH 059. Fotograf: ukjent. Giver av bildet: Odd L. Aamodt.

Dyno Industrier, 1980-tallet.

Fotonummer: 0213-005-0006. Fotograf: ukjent.